

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri-I

Dr. Öğr. Üyesi Engin SARI

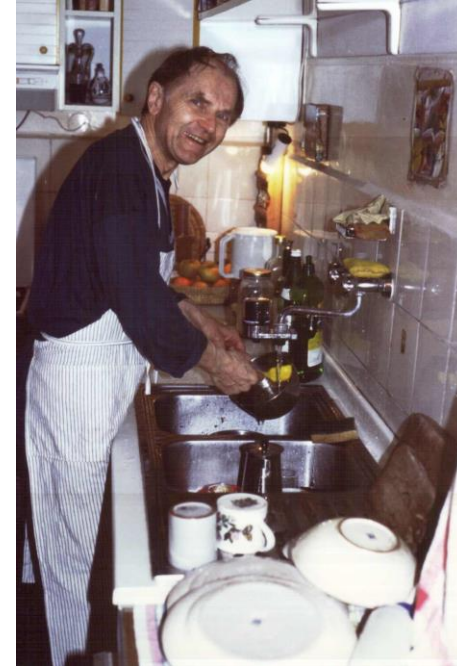
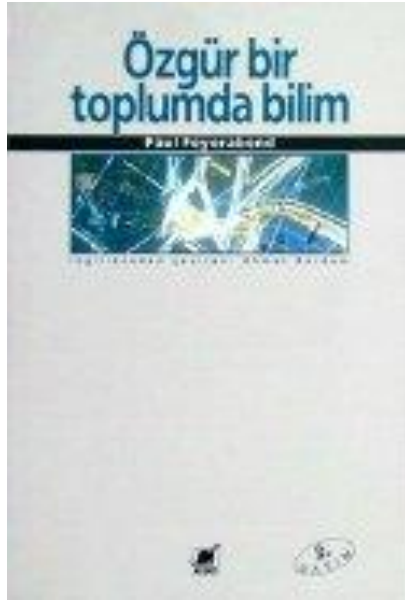
Bilimde Konvansiyonalizm

Gözlem

- Pozitivist ve realist bilim anlayışları açısından gözlem önemlidir...
- Bilim gözlemle başlar ve bilimsel bilginin üretimi için gözlem temel teşkil eder.
- Tek tek gözlemlerle, tümevarımsal bir şekilde teori ve yasalara ulaşırız.
- Sonra da teorilerin açıklama gücünü, gözlemle sınayarak ölçeriz.

- Bir gözlemcinin gördüğü şey yani görme tecrübesi, geçmiş tecrübesine, bilgi ve beklentisine bağlıdır.
- Olguların betimlenmesi, olgulardan önce biçimlenmiş kavramsal sistemlerce belirlenir. Örneğin tarihsel olguların betimlenmesi ve açıklanması...
- Günlük yazmak...

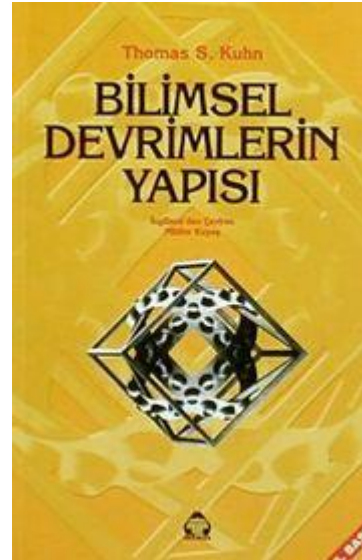
Paul K. Feyerabend (1924-1994), farklı bilimsel teorilerin değerlendirilmesinde rasyonel standartların geliştirilemeyeceğini iddia eder.

Thomas Kuhn (1922-1996)

Bilimsel Devrimlerin Yapısı (1962)

- Her bilim dalının gelişmesi şu iki aşama arasında gider gelir
- 1. ilk aşamada bilimsel etkinlik bir paradigma tarafından yönetilir.
- Paradigma nedir? “Bir bilimsel topluluğa model teoriler, çözümler temin eden, evrensel olarak tanınmış, bilimsel etkinlikler”

- Normal bilimde paradigma, bilimsel incelemelere sorularını ve olası çözümlerini sunar. Bilimsel problemler bilmece gibidir. Eğer bilmece çözülemiyorsa, hatalı olan bilim adamıdır.
- Paradigma, problem alanı, yöntem ve çözüm standartlarını içerir
- Örneğin...

- Devrimci bilim dönemi...
- Bilim adamı, giderek daha fazla şaşırtıcı durum ile karşılaşır. Bu durumda paradigma sorgulanmaya başlar. Bilimsel devrim bu sorgulamalar sonunda, yeni bir paradigma ortaya çıktığında gerçekleşir ve bilimsel toplulukça kabul edilir.

- Yarışan paradigmlar arası geçiş ve tercihler eleştirel değerlendirme ve tartişma sonucu gerçekleşmez. Geçiş genelde dinsel inançtaki geçiş gibidir.
- Geçişin açıklanması, bir kuşaktan başka bir kuşağa geçişle mümkün olabilir. Geçişler ancak sosyolojik ve psikolojik olarak açıklanabilir.
- Rasyonel standartlarla değil...

- Feyerabend de, şu veya bu teoriyi, şu veya bu bilim anlayışını benimsenin ahlaki bir seşim olduğunu, bunun rasyonel bir standardının olmadığını savunur.

- Konvansiyonalizm tanımını verebiliriz:
- Bilimsel önermeler ve teoriler, insan yapısı yaratılardır. Biz bunları rasyonel ve empirik standartlara uyduğu için değil, uygun, yararlı, estetik bulduğumuz için doğru olarak görürüz.
- Konvansiyonalistler de bilgiyi gözlem ve deneye dayandırırılar. Ancak doğruluğun yeterli ölçütü deney değildir, derler.

konvansiyonalizm

- Konvansiyonalizmde,
- Bilimsel önermeler bizden bağımsız dışsal dünyanın betimlemeleri değil, bilim insanlarının yaratıları ve inşalarıdır. Bilimsel teoriler neyin gerçek ve doğru olduğunu belirler. Teori gerçekliği yansıtmaz, gerçekliği belirler.
- Bilimsel teorinin reddi ya da kabulü öznelidir. Burada pratik ilgiler, estetik ve ahlaki değerler devreye girer. Öznelliğin kaynağı bilimsel topluluktur. Bilimsel etkinliği değerlendirecek, evrensel ölçütler yoktur.

- Teorilerin doğruluğu ya da yanlışlığı empirik veri tarafından belirlenmez. Gözlem bilim için nesnel bir kontrol aracı değildir.